

Sygn. akt II UK 297/09

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski

w sprawie z wniosku A. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 stycznia 2010 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 24 marca 2009 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 marca 2009 r., Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawczynie A. M. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 października 2008 r., którym Sąd pierwszej instancji oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 28 lipca 2008 r., obejmującej wnioskodawczynię obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym i wypadkowym w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 maja 2008 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, a ponadto - na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. - przekazał organowi rentowemu wniosek ubezpieczonej o umorzenie odsetek ustawowych od należnych składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy przypadających za okres od 1 stycznia 1999 r. do 31 maja 2008 r. W uzasadnieniu wyroku Sąd odwoławczy wywiódł w szczególności, że decyzja organu rentowego, która wyznacza przedmiot

rozpoznania sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, dotyczy deklaratoryjnego ustalenia podlegania obowiązkowi ubezpieczeń społecznych i nie rozstrzyga kwestii składek ubezpieczeniowych, którą nie zajmował się Sąd pierwszej instancji, jak również nie może się do niej ustosunkować Sąd Apelacyjny.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego wnioskodawczyni wniosła skargę kasacyjną, w której zarzuciła „naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię, polegające na niezasadnym objęciem A. M. obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z datą wsteczną (...) podczas gdy jako obywatelka Ukrainy nie podlegała ona wcześniej temu ubezpieczeniu, a obowiązkiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych było wezwanie jej do zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego i opłacania składek (...) na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2002 r.". Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uzasadniła tym, że objęcie jej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z urzędu przez organ rentowy z datą wsteczną „skutkuje obecnie obowiązkiem zapłacenia przez odwołującą się wszystkich składek za okres 10 lat, wraz z odsetkami, a jest to kwota około 70.000, - zł, podczas gdy A. M. systematycznie zgłaszała prowadzenie swej działalności gospodarczej do właściwej ewidencji w Urzędzie Gminy, a Urząd ten systematycznie przysyłał informacje o prowadzonej przez nią działalności do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przy czym dowody korespondencji kierowanej za pośrednictwem Poczty Polskiej zostały złożone do akt sprawy". Zdaniem wnioskodawczyni, istnieje rozbieżność pomiędzy przywołanymi w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego orzeczeniami Sądu Najwyższego w sprawach II UK 157/02 i III UK 133/06, a orzeczeniem wydanym w sprawie II UKN 675/00.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarga kasacyjna służy kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę

zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r., III UK 6/08, LEX nr 469183). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi ściśle nawiązywać do przesłanek wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i nie może się ograniczać jedynie do powtórzenia ich treści. W tym celu niezbędne jest przedstawienie odpowiedniego wywodu jurydycznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365).

Skarżąca nie przedstawiła we wniosku w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania okoliczności go uzasadniających. Argumentem przemawiającym za potrzebą rozpoznania skargi nie może być wywód dotyczący objęcia wnioskodawczyni przez organ rentowy z urzędu obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z datą wsteczną, co powoduje obowiązek zapłacenia przez nią „wszystkich składek za okres 10 lat, wraz z odsetkami”. Pomijając już, że ten wywód w żaden sposób nie nawiązuje do którejkolwiek z przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, to przede wszystkim nie dotyczy on przedmiotu rozpoznania niniejszej sprawy. Jak trafnie podkreślił Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, zakres przedmiotowy decyzji organu rentowego, od której wniesione przez wnioskodawczynię odwołanie zainicjowało postępowanie sądowe, nie dotyczył w ogóle wymiaru składek ubezpieczeniowych. Organ rentowy jedynie ustalił, że w spornym okresie wnioskodawczyni podlegała z mocy ustawy obowiązkowi ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej. Wnioskodawczyni błędnie zatem upatruje w tej decyzji źródła nakładającego na nią powinność zapłaty zaległych składek. Wniosek ubezpieczonej o umorzenie odsetek ustawowych od należnych składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy przypadających za okres od 1 stycznia 1999 r. do 31 maja 2008 r. Sąd Apelacyjny przekazał przy tym do rozpoznania organowi rentowemu.

Nie może również przemawiać za potrzebą przyjęcia skargi do rozpoznania powołanie się przez wnioskodawczynię na „rozbieżność” w orzecznictwie Sądu Najwyższego, występującą na tle obowiązku zgłoszenia do ubezpieczeń osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą. Rozbieżność, na którą powołuje się skarżąca, jest pozorna. Wykładnię przyjętą w orzeczeniach

wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (II UK 157/02 i III UK 133/06) Sąd Najwyższy konsekwentnie prezentował w innych sprawach. W szczególności w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 października 2003 r., II UK 122/03 (OSNP 2004 nr 15, poz. 270) wyraźnie wskazano, że obywatel państwa obcego posiadający kartę stałego pobytu na terytorium Polski i prowadzący działalność gospodarczą, został w dniu 1 stycznia 1999 r. objęty obowiązkiem ubezpieczenia i na nim (a nie na organie rentowym) ciążył obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia. Zgłoszenie to nie miało charakteru fakultatywnego, ale było obowiązkowe. Jeszcze dobitniej przedmiotową kwestię wyartykułowano w uzasadnieniu uchwały z dnia 13 lipca 2005 r., I UZP 2/05 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 88), w którym wprost stwierdzono, że art. 36 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (zgodnie, z którym obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność, należy do tych osób) jest jednoznaczna. Przepis art. 37 ust. 1 tej ustawy bynajmniej nie uchylał spoczywającego na osobie prowadzącej działalność pozarolniczą obowiązku dokonania zgłoszenia do ubezpieczeń, a jedynie przewidywał swego rodzaju zgłoszenie zastępcze przez organ rentowy. Zgłoszenie takie nie miało jednak charakteru konstytutywnego, ale deklaratoryjny, ponieważ moment powstania obowiązku ubezpieczenia został określony w sposób ścisły w przepisach prawa. W konsekwencji uchylenie art. 37 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 241, poz. 2074) nie zmieniło sytuacji prawnej osób prowadzących pozarolniczą działalność, ponieważ obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia nadal spoczywał na tych osobach.

Przywołany w skardze wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2001 r., II UKN 675/00 (OSNP 2003 nr 19, poz. 468) stwierdza w tezie, że brak zgłoszenia do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego osoby spełniającej warunki podlegania temu ubezpieczeniu, nie eliminuje jej z niego, ale rodzi powinność dokonania tej czynności z urzędu przez organ ubezpieczeń społecznych. Wbrew temu co twierdzi skarżąca, nie jest to zaprzeczeniem przedstawionej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, ale wręcz potwierdza utrwalone stanowisko, którego istota sprowadza się do wykładni, że obowiązek ubezpieczenia społecznego osób

prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą obejmuje z mocy prawa okres od daty jej podjęcia.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania wniesionej przez nią skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.